

μέχρι τοῦ προώρου θανάτου του, τὸ μήνυμα τοῦ ὁποίου ἔλαβον εὐρισκόμενος ἐν ἔκτοπίσει εἰς τὰ Χανιά.

— Εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, τῆς ὁποίας εἶμαι γέννημα καὶ θρέμμα χωρὶς μεσολάβησιν φροντιστηρίου, ἡ ὁποία μοῦ ἔδωκε τὰς βάσεις τῆς νομικῆς παιδείσεως καὶ με ἀνέδειξε, δεκαεπταετῆ μόλις, πρὸ 50 ἀκριβῶς ἐτῶν, ἐπιστήμονα, μεῖν ἰδιαιτέραν μνεῖαν τοῦ Νικολάου Δημαρᾶ, ὁ ὁποῖος ἔθεσε τὰ θεμέλια τῆς νομικῆς μου μορφώσεως, τοῦ Γεωργίου Ἀγγελοπούλου καὶ Νικ. Δαμασκηνοῦ πού με περιέβαλον με τὴν ἀγάπην, τοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἀγνώστου νομικοῦ κολοσσοῦ Ἰωάν. Εὐταξία, τοῦ ἀρίστου διδασκάλου Κωνστ. Πολυγένοῦ, τοῦ ἰδιαιτέρως ἀγαπητοῦ μου Γεωργ. Στρέϊτ, με τὸν ὁποῖον ἐσυνέχισα βραδύτερον εἰς τὸν δημόσιον βίον μου τοὺς παλαιούς δεσμούς — τρία ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ ἐδῶ —.

— Εἰς τὴν μεγάλην νομικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Νικ. Δημητρακοπούλου, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὡς φοιτητῆς καὶ ὡς πτυχιούχος ἐμαθῆτευσά καὶ ὁ ὁποῖος, ὡς Ὑπουργός, μόλις ἐπέστρεψα ἀπὸ τὴν Γερμανίαν με ὀνόμασεν ἔμμισθον γραμματέα τῆς πρώτης Ἐπιτροπῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

— Εἰς τὴν Γερμανικὴν νομικὴν ἐπιστήμην, ἡ ὁποία μοῦ ἔμαθε τὸ σύστημα, τὴν ἀκριβολογίαν καὶ τὴν εὐσυνειδήτην ἐργασίαν, με εἰδικὴν μνεῖαν τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων μου Anton Dyroff, Ludwig Mitteis, Karl Binding, Adolf Wach, Rudolf Sohm, Emil Friedberg, Rudolf Stammler, Wilhelm Kahl, Theodor Kipp, τοῦ μεγάλου-φιλοσόφου Wilhelm Wundt, τοῦ αἰσθητικοῦ Volkelt καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Karl Lamprecht.

— Εἰς τοὺς τέσσαρας Γενικοὺς Διοικητὰς Μακεδονίας, οἱ ὁποῖοι με ἐτόνωσαν εἰς τὰ πρῶτα μου βήματα : τὸν Κων. Ρακτιβάν πού με προσέλαβε καὶ ὁ ὁποῖος καὶ βραδύτερον ὡς Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας με ἐτίμησε με τὴν εὐμένειάν του, τὸν Στέφανον Δραγοῦμην πού ὑπέγραψε τὴν πρώτην προαγωγὴν μου καὶ τοὺς κυρίως ἀναδείξαντάς με Ἐμμανουὴλ Ρέπουλην καὶ τὸν καλοκάγαθον Θεμιστοκλῆ Σοφούλην, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ πολ- λάκις τὸν ἐπίκρανα, με ἠγάπησε μέχρι τοῦ θανάτου του.

— Εἰς τὴν μεγάλην μορφήν τοῦ Δημ. Γούναρη, ὁ ὁποῖος εἰκοσιπενταετῆ μόλις με ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στράτευμα ὅπου ὑπηρετοῦν ὡς δεκανεὺς καὶ με διώρισε νομάρχην τῆς σπουδαιοτέρας τότε νομαρχίας, τῆς Φλωρίνης.

— Εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις συναδέλφους μου, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὰ 46 ἔτη τῆς δικηγορίας μου με περιβάλλουν με ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην, ἔστω καὶ ἂν ἀπὸ τινων ἐτῶν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπιμένουν χαιρεκάκως νὰ με ὀνομάζουσι ἐπ' ἀκροατηρίου σεβαστὸν συναδέλφον, εὐρίσκοντες εἰς τὴν ἀπαφινὴν ὁμολογίαν τῆς ἐπιστημονικῆς μου ἡλικίας τὴν δικαίωσίν των.

— Εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ πού με τὴν ἀπαφινὴν φιλοξενοῦν τὰ νομικὰ μου σκαλαθύρατα.

— Εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ συναδέλφους μου, οἱ ὅποιοι μὲ ἤκουον μὲ ὑπομονήν, ἀκόμῃ καὶ ὅταν τὸ Βῆμα ἐδυσφόρει, μὲ ἰδιαιτέραν μνεῖαν τοῦ Στρατηγοῦ Ζέρβα, τὴν μετὰ τοῦ ὁποίου τριετῆ ἐγκάρδιον συνεργασίαν δὲν ἤμπορῶ νὰ λησμονήσω.

— Εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς συναδέλφους μου ἐν τῇ Ἀναθεωρητικῇ Ἐπιτροπῇ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας διὰ τὴν ἐν φιλικωτάτῃ ἀτμοσφαῖρα ἐγκάρδιον καὶ γόνιμον συνεργασίαν.

— Τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτας μου εἰς τὰ Συμβούλια ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, ὅπου ἡ νομικὴ συνοδεύει τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην.

— Τέλος — the last but not the least ὅπως λέγουσιν οἱ Ἄγγλοι — εἰς τὰ δύο Ἀνώτατα τῆς χώρας Δικαστήρια, τὰ ὅποια μοῦ κάμνουν τὴν τιμὴν νὰ μὲ ἀκούουν μὲ τόσῃ εὐμένειαν, ἀγορεύοντα καὶ οὐχὶ σπανίως νὰ υἰοθετοῦν τὰς ἀπόψεις μου.

Λυποῦμαι διότι κατὰ τὰ 50 αὐτὰ χρόνια αἱ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς καὶ ὁ πολυκύμαντος βίος μου δὲν μοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἀποδώσω ὅ,τι ἡ Ἐπιστήμη ἐδικαιοῦτο νὰ περιμένῃ ἀπὸ ἐμέ, θὰ ἤμπορέσω ὁμως νὰ εἶπω τὸ κινῶν ἀπολόγιον τὸν δοῦλον σου», ἂν προτοῦ τερματίσω τὸν βίον μου δυνηθῶ νὰ δώσω εἰς τὴν νέαν γενεάν ἓνα ὁδηγὸν εἰς τὰ πρῶτα τῆς νομικὰ βήματα, τὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Νομικὴν Ἐπιστήμην.

Μὲ παρηγορεῖ ἡ σκέψις ὅτι κατὰ τὸν ἡμισυ αὐτὸν αἰῶνα ἐτήρησα πιστῶς τὴν διαβεβαίωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει μου ἔδωκα πρὸς τὴν διάσημον τῶν Νομοδιδασκάλων Σχολήν.

— Ὅτι καὶ ὡς δικηγόρος καὶ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος καὶ ὡς πολιτικὸς οὐδέποτε ἐλησμόνησα, ὅτι πρωτίστως ἤμην ἐπιστήμων καὶ ὅτι ἡμεῖς οἱ νομικοὶ εἴμεθα καὶ πρέπει νὰ ἤμεθα ὅ,τι μᾶς ἤθελσαν οἱ ρωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, sacerdotes τοῦ δικαίου, οἱ ὅποιοι *justitiam colimus, et boni et aequi notitiam profitemur, aequum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes . . . veram philosophiam non simulatam affectantes.*

— Ὅτι οὐδέποτε προσεπάθησα νὰ παρασύρω τοὺς ἀπὸ τῆς ἔδρας ἀκρομένους με, εἰς λύσεις μὴ συμβιβαζομένας μὲ τὰς ἐπιστημονικὰς μου πεποιθήσεις.

— Καὶ τέλος, ὅτι ἀφήνω διάδοχον, ἡ ὁποία ἐλπίζω νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ὁδὸν ποὺ ἐχάραξεν ὁ πατήρ.

Μὲ τὴν σκέψιν μου ἐστραμμένην πρὸς ἀγαπητοὺς καὶ πολυκλαύστους γεννήτορας, διδασκάλους, συμφοιτητὰς καὶ συναδέλφους, ποὺ δὲν εὕρισκονται εἰς τὴν ζωὴν, πρὸς τοὺς ἀπόντας οἱ ὅποιοι μὲ ἐβεβαίωσαν ὅτι νοερῶς παρίστανται, προπίνω εἰς ὑγίαν ὄλων τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, οἱ ὅποιοι μὲ ἐτίμησαν, ἀποδεχθέντες τὴν πρόσκλησίν μου».